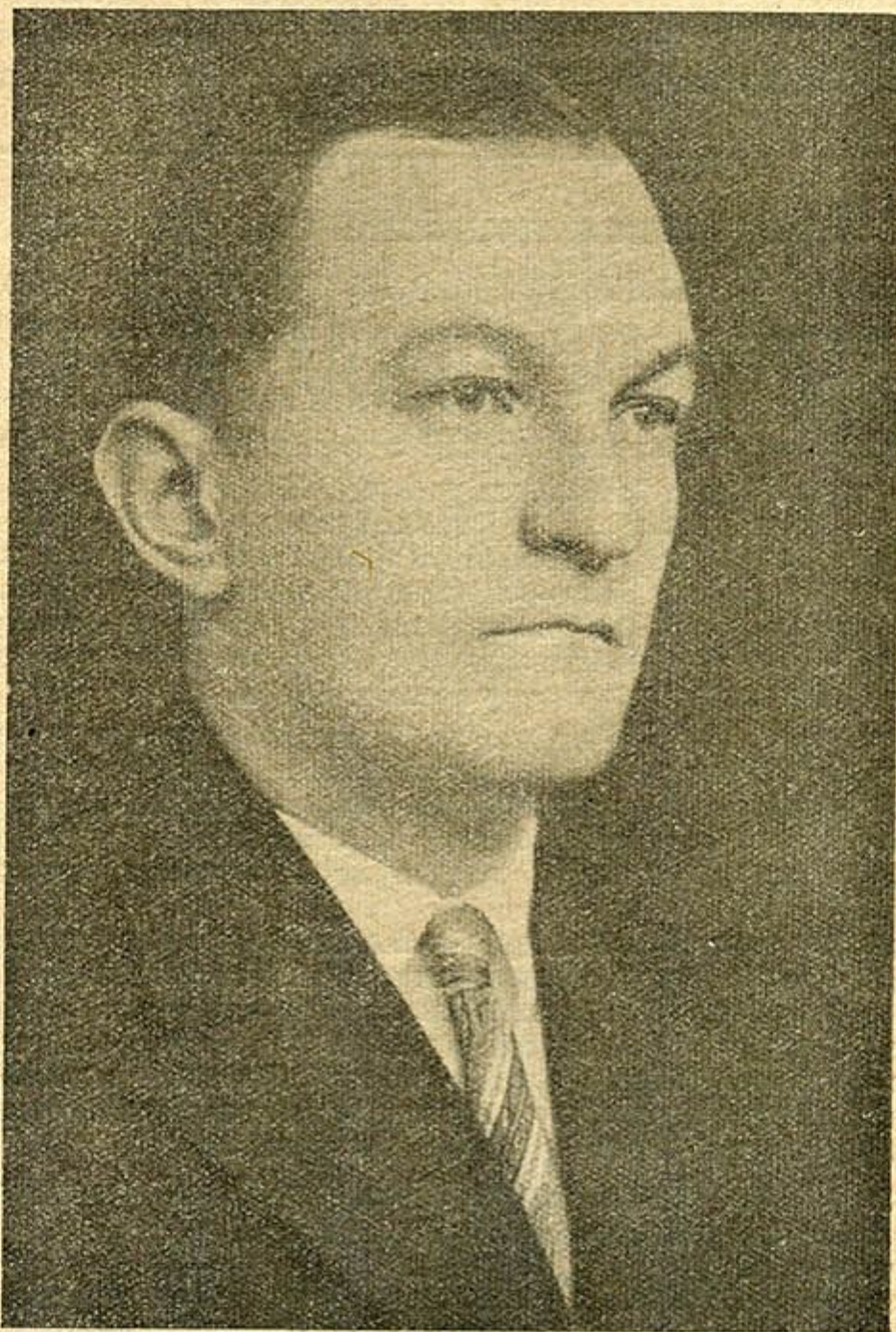

1944
2060-2

30

БЕЛАРУСКАЯ ШКОЛА У ЛАТВІІ

папулярна - навуковы, пэдагогічны і літаратурна - грамадзкі штомесячнік

Віктар Бэнэдыктавіч Вальтар

* 15 (28). VII. 1902 — † 14. IV. 1931.

Зьмест № 7 (17):

К. Езавітаў — Віктар Бэнэдыктавіч Гальтар. Саўка Сьлядзеўскі — Край родны, Беларусь! (Верш). А. Р. — Сход Ралы Беларускага Аддзелу з удзелам Міністра Асьветы у справе Дзьвінскае Беларускае гімназіі. (Капец). С. Сахараў — У 10-тыя угодкі Дзьвінскае Дзяржаўнае Беларускае гімназіі. Бэрлінец — Працоўная беларуская эміграцыя у Заходняй Эўропе пачынае арганізоўвацца. Бібліофіл — Зборнік вершаў сялянскай беларускай паэтыцы Веры Вайцюлевіч. А. Зуёўскі — 3 жыцьця Заходняе Беларусі пад Польшчай. К. Адраджэнец — Ці літоўцы ужо адмаўляюцца ад Вільні? К. Ез. — Беларускае жыцьцё у Літве. Хроніка беларускага жыцьця у Латвіі. Ул. Ціхаміраў — Пацігодзьдзе Дзьвінскага Аддзелу Т-ва Беларускага Тэатру у Латвіі.

Прыймаецца падпіска на 1933 год на адзіны ў Балтыцы беларускі штомесячнік **„БЕЛАРУСКАЯ ШКОЛА У ЛАТВІІ“**

папулярна-навуковы, пэдагогіч. і літаратурна-грамадзкі часопіс

«Беларуская Школа у Латвіі» асьвятляе пераважна жыцьцё беларускіх школ і грамадства у Латвійскай Рэспубліцы, але апроч таго дае мейсца аглядам беларускага жыцьця у Літве, у Заходняй Беларусі (пад Польшчай), у Беларускай Радавай Сацыялістычнай Рэспубліцы, ува Усходняй Беларусі (беларускія часткі Смаленшчыны, Пскоўшчыны і Браншчыны), а таксама і жыцьцё беларусаў у іншых краях.

«Беларуская Школа у Латвіі» працуе у цесным кантакце з Беларускам Навукова-Краязнаўчым Т-вам у Латвіі і зьмяшчае навукова-краязнаўчыя працы гэтага Т-ва ды публікуе матар'ялы з народнае беларускае творчасці, сабраныя у Латгаліі і Ілукштаншчыне, сярод пражываючага тутака беларускага сялянства.

«Беларуская Школа у Латвіі» у наступным 1933 г. зьмесціць шэраг стацей пэдагогічнага характару, як на пытаньням тэорэтычным, так і зьвязаным з штодзённаю практыкаю беларускіх школ. Зьвернута будзе увага і на тое, каб трымаць беларускае настаўніцтва у курсе працы „Т-ва беларускіх вучыцялёў у Латвіі“, а таксама і іншых вучыцельскіх аб'яднаньняў у Латвіі, у Літве, Эсьціі ды у іншых краінах.

Падпіска на „Беларускую Школу у Латвіі“ выносіць:

за год, з перасылкаю, у Латвіі, Літве, Эсьціі	— 5 латаў,
за паўгода	— 3.50.
за месяц	— 0.50 сант.;
за год, з перасылкаю, у іншыя дзяржавы	— 2 амер. даляры,
за паўгода	— 1. — ам. даляр.

Тыя грамадзяне, што загадзя, да 20 сьнежня 1932 году, перашлюць адразу усю падпісеную плату за 1933 год, атрымаюць, як безграшовы дадатак, у прэмію гэткай кніжыцы: 1) К. Езавітаў — „Беларусы у Літве“, 2) К. Езавітаў — „Беларусы у мінулым і сучасным“ і А. Пажытнаў — „Нарысы тэорыі каапэрацыі“.

Грашовыя пераводы і карэспандэнцыю накіроўваць трэба на адрас: Latvija, Riga, Elija iela, 20., dz. 25. „Bielaruskaja Škola u Latvii“
Redakcijai.

Матар'ялы, якія накіроўваюцца для друку, павінны быць напісаны чытэльна ад рукі, або надрукаваны, пры магчымасьці, на пішучай машынце. Пісаць і друкаваць трэба толькі на адным баку аркуша.

Беларускае Выдавецтва у Латвіі.

1944
2060-a

05
96

БЕЛАРУСКАЯ ШКОЛА У ЛАТВІІ

папулярна - навуковы, пэдагогічны і літаратурна - грамадзкі штомесячнік

Падпісная плата
ў Латвіі, Літве, Эсцьіі і Зах. Беларусі: за год—5 лат., за паўгода—3 л. 50 с., асобны нумар — 50 сант. У іншых краінах: за год—2 ам. дал. Падпісную плату пасылаць на бягучы рахунак часопіса: „Bielaruskaja Škola u Latviji“, Rīgā, pastā, tek. reķins №10909.

Адрас Рэдакцыі і Канторы:
Latvijā, Rīgā, Elija ielā 20, dz. 25 „Bielaruskaja Škola u Latviji“.
Тэлефон 2-9-9-2-2.
Паштовы адрас:
Latvijā, Rīgā, pastkaste № 1362.
Рэдактар па справах часопісу прымае па аўторках ад 15-ці да 16-ці гадзін.

Надсылаемыя рукапісы павінны быць чытэльна напісаны, або надрук. на піш. машынцы (пісаць і друкаваць толькі на адным баку). Рукапісы назад не зьвяртаюцца
Аплачваць аўтарекія гонорары Рэдакцыя пакуль што ня мае магчымасці.

№ 7 (17). Рыга, сьнежань 1932 году. Год VII.

Віктар Бэнэдыктавіч Вальтар.

4-га красавіка 1931 году бязьлітасная сьмерць узяла ад нас яшчэ адну маладую літарацкую сілу. Страшэнная хвароба, гэтак пашыраная сярод недаядаючай беларускай моладзі, сухоты, дачасна зваліла ў магілу яшчэ аднаго паэту „першакрокаўца“ — у Дзьвінскай бальніцы Чырвонага Крыжа памёр Віктар Бэнэдыктавіч Вальтар.

З моманту выхаду ў пачатку 1926 году зборніка-альманаха „Першы крок“, што выданы быў гуртком 20 маладых беларускіх паэтаў у Латвіі, прайшло толькі шэсьць год, а мы ўжо страцілі чатырох удзельнікаў гэтага зборніку: Гэлену Іванову, памёршую 25 траўня 1926 году ад сухотаў, Валентыну Палубейка-Эпале, скончыўшую сваё жыцьцё 27 лютага 1926 году ў трагічных абставінах разьбітага маладога каханьня, Якуба Воркуля, памёршага 20 чэрвеня 1931 году ад сухотаў у Рыскай бальніцы, і нарашці Віктара Вальтара, памёршага ўсё ад тых-жа сухотаў.

Цяжкія эканамічныя ўмовы жыцьця нашага беззямельнага і малазямельнага сялянства, хранічнае безпрацоў'е і недаяданьне нашых работніцкіх сямейка па гарадох, робіць тое, што моладзь наша дачасна гіне на парозе жыцьця, часта-густа як раз у такі момант, калі вось-вось здаецца яна ўжо становіцца на свае ўласныя ногі і заваёўвае сабе мейсца ў грамадзтве. Над гэтымі афярамі нашае незаможнасьці і сацыяльнае прыгнечанасьці павінна моцна задумацца сьвядомейшая частка нашага грамадзтва і зрабіць усе высілкі, каб ратаваць тых, што яшчэ жывуць, але могуць зьгінуць у нас на вачох.

Віктар Бэнэдыктавіч Вальтар радзіўся ў горадзе Дзьвінску трыццаць год таму назад — 15 (28) ліпеня 1902 году. Бацька яго, па прафэсыі кравец, добра разумеў патрэбу вучэньня і, калі хлапцу споўнілася 9 год, аддаў яго спачатку ў 1-ю мястовую пачатковую школу, а па сканчэньні яе — у Дзьвінскае дзяржаўнае рэальнае вучылішча, дзе здольны хлапец выказваў добрыя посьпехі. Усясьветная вайна выкінула сямейку Вальтараў, як і большасьць бе-

Библиотека
ИАН БОСР

БІБЛІАТЭКА
БЕЛАРУСІ
241

ларускіх сямёяк гораду Дзьвінску, у шэрагі ўцекачоў*). Пасьля доўгіх вандраваньняў сямейка асела на Украйне, у горадзе Харкаве, і тутакі Віктар Вальтар пачаў адведваць Харкаўскае рэальнае вучылішча. У 1921 годзе Вальтары зьвярнуліся назад у Дзьвінск. Беларускае сярэдняе школы ў Дзьвінску пад той час яшчэ ня было, а таму В. Вальтар паступае ў 10-ю клясу (ці па сучаснаму ў апошняю 4-ю клясу) Дзьвінскай мясцовай расейскай сярэдняй школы, якую на круглых пяцёрках і сканчае ў чэрвені 1922 году. Адначасна, пачынаючы з студзеня 1922 году, ён адведвае Беларускае Дзяржаўныя Аднагадовыя Настаўніцкія Курсы ў Дзьвінску, якія і сканчае ў жніўню таго - ж 1922 году. У тую - ж восень 1922 году В. Вальтар трапляе ў лік беларускіх стыпэндзіятаў у Прагу, дзе паступае на землямерны факультэт Чэскага Вышэйшага Тэхнікуму. Цяжкі клімат Прагі, фабрычны дым, што вісіць над гэтым горадам, а таксама матар'яльныя недахопы, зрабілі сваю справу — праз тры гады малады студэнт, ня скончыўшы вучэньня, павінен быў зьвярнуцца на бацькаўшчыну ў Дзьвінск і заняцца лячэньнем, бо набыў у Празе сухоты.

З 1926 году В. Вальтар працуе ў беларускіх школах Латвіі, спачатку ў Плейках Пустынскае воласьці, затым у Дзьвінску ў мясцовай беларускай школе, потым у Рызе ў Дадатковай беларускай вячэрняй школе, якою кіруе некалькі месяцаў у 1930 годзе і, нарэшце, зноў выяжджае на вёску ў Келаўскую школу.

За час гэтае працы па школах хвароба рабіла сваю справу і ўсё больш разьвівалася. Цяжка было хвораму настаўніку працаваць у прымітыўных умовах беларускае вясковае школы, маленькае памешканьне, духата, вентыляваць памешканьне можна толькі праз адчыняньне дзвярэй, а тады прастуджваюцца ногі, дык ня дзіва, што ўжо хутка мы бачым В. Вальтара ў вучыцельскай санаторыі ў Інчукальне. Троху падмацаваўшы сваё здароўе, В. Вальтар перабіраецца на працу ў горад, але тут аказалася працаваць яшчэ цяжэй, асабліва адбілася на ягоным здароўі праца ў 1930 годзе у Рыскай вячэрняй дадатковай школе, якая, можна сказаць, і зламала яго канчаткова. Выезд на вёску ўжо не ўратаваў В. Вальтара, і праз некалькі месяцаў яго ня стала.

З творчасьцю В. Вальтара беларускае грамадства знаёма мала, бо спыненьне Рыскай беларускай газэты „Голас Беларуса“, у якой ён пачаў друкавацца з 1925 году, не дала яму магчымасьці выпускаць свае творы ў Латвіі, а Заходня - беларускія выдавецтвы заваленыя працамі сваіх пісьменьнікаў і дужа абмяжованыя ў сваіх грашовых магчымасьцях, не маглі зьвярнуць належнае ўвагі на маладога беларускага пісьменьніка з Латвіі. Таму большасьць ягоных твораў асталіся ненадрукаванымі аж да гэтага часу.

Пісаў В. Вальтар вершы, апавяданьні і нават пакінуў нідзе яшчэ не друкаваны вялікі раман — „Роджаныя пад Сатурнам“, у якім апісвае жыцьцё беларускае эміграцыі і студэнцтва ў Празе. Творы ягоныя зьяўляліся ня толькі пад ягоным уласным прозьвішчам, але і пад псеўданімам „Янка Палын“.

*) У Дзьвінску перад вайной было 110.000 жыхароў, а пасьля вайны у 1919-20 годзе ледзь-ледзь налічвалася 30.000 чалавек. Такім чынам 80.000 чалавек, або 70% усяго жыхарства гораду, апынуліся на чужыне, у якасьці ўцекачоў, самахоць, або пад прымусам расейскае ўлады высяленых з Дзьвінску.

Ня гледзячы на хворасьць, не ўхіляўся В. Вальтар і ад грамадзкае працы, прыймаючы чынны удзел у шэрагу беларускіх культурна-асьветных і грамадзкіх арганізацый, а таксама бяручы удзел у працы беларускіх газэт: „Голас Беларуса“ (у Рызе) і „Наша Доля“ (у Дзьвінску).

Наскольні аддана ставіўся В. Вальтар да сваёй працы, як вучыцель, найлепш сьведчаць яго апошнія дні, аб якіх нам піша вучыцель А. Барткевіч з Дзьвінску наступнае:

„У 1931 годзе 20 сакавіка ён (В. Вальтар) захварэў на запаленьне нырак. Ня гледзячы на цяжкую хваробу, ён ня кідаў працы ў школе. У працягу трох дзён ён ня мог зьняць боты, бо распухлі ногі, аднак у школу хадзіць ён ня кінуў, і толькі 2-га красавіка адважыўся ён выехаць са школы ў Дзьвінск, дзе зараз-жа адвезьлі яго ў бальніцу Чырвонага Крыжа“.

Якога моцнага духу і характару быў В. Вальтар, як чалавек, і накольні адважна і спакойна глядзеў ён у вочы набліжаўшайся сьмерці, сьведчыць нам другі яго калега з Дзьвіншчыны — вучыцель А. Махноўскі. А. Махноўскі спаткаў з красавіка В. Вальтара, калі апошняга вязьлі ў бальніцу.

„Падышоўшы да В. Вальтара, я прывітаўся, — апавядае А. Махноўскі, — і запытаў:

— Як адчуваеш сябе, братка?

— А Віктар мне і адказвае: „Ты гутарыш ужо ня з Вальтарам, а — з трупам!“

На другі дзень, 4 красавіка 1931 году В. Вальтар ужо памёр.

7 красавіка беларускае грамадзтва і прадстаўнікі беларускага вучыцельства, з вянкамі і прамовамі, правадзілі свайго маладога паэту на каталіцкія могілкі ў Дзьвінску.

К. Езавітаў.

Край родны, Беларусь!

Край родны, Беларусь! Краіна шэрых хат!
Ляжыш перада мной шырэй далёкіх мораў!
О, родны край! Я шчасьліў і багат,
Што я твой сын, — дзіцё тваіх прастораў!

Люблю цябе, мой край! Люблю усёй душой!
Ты для мяне мілей усіх краёў сусьвету!
Ты даражэй кароны залатой,
Палацаў панскіх, славы і саэтаў!

Твае лясы, гаі — палацаў даражэй,
Твае лугі, палі — саетамі уславы,
Праменьні сонца — ўсіх карон ярчэй,
А мой мазоль — вышэй нікчэмнай славы!

Край родны, Беларусь! Краіна шэрых хат!
Ляжыш перада мной шырэй далёкіх мораў!
О, родны край! Я шчасьліў і багат,
Бо я твой сын, — дзіцё тваіх прастораў!

Саўна Сьлядзёўскі.

Вёска Рыўцаны,
Пасіншчына.

Сход Рады Беларускага Аддзелу з удзелам Міністра Асветы у справе Дзвінскае Беларускае гімназіі.

(К а н е ц).

Сябра Рады Аддзелу П. Жэрдзі просіць міністра аднесьціся да справы ліквідацыі беларускае гімназіі з усей належнай сур'эзнасьцю і праўдзівасьцю, бо для беларусаў у Латвіі гэта цяжкое пытаньне. Беларусам надта непажадана, калі ліквідуемую 1-ю клясу беларускай гімназіі возьмуць у свае рукі расейцы ці палякі, а гэта можа здарыцца, бо міністар жадае нашу гімназію паставіць у горшае становішча за іншыя меншасьцёвыя гімназіі. Беларускія масы адчуваюць гэта, губляюць надзею ў трываласьць сваёй нацыянальнай школы і могуць, па несвядомасьці і спалоху, адыйсьці да іншых меншасьцяў. Прамоўца просіць міністра на гэты вучэбны год пакінуць беларускую гімназію самастойнай, прызначыўшы, калі патрэбна, ў дырэктары латыша і робячы ў працягу гэтага іспытальнага году адпаведныя назіраньні над працай гімназіі, каб на падставе гэтых назіраньняў можна было ануляваць выдадзеную пастанову аб ліквідацыі.

Гр. К. Езавіта ў зьвяртае ўвагу міністра на тое зьявішча, што беларускі працэс 1924-25 году напярэдадні перапісу стварыў страшэннае, дэмаралізуючае і тэррырызуючае ўражаньне на беларускія масы. У выніку—з 76.000 беларусаў, зарэгістраваных у Латвіі пад час першага перапісу 1920 году, у 1925 годзе, у час сьледства і працэса, зарэгістравалі сябе беларусамі толькі 38.000 беларусаў, а другая палова, напалоханая працэсам, зарэгістравалася расейцамі. Лічба вялікарусаў, дзякуючы гэтаму, адразу надзвычайна ўзрасла. Гэтая мэтаморфоза абрусеньня беларусаў адбылася дзякуючы створанай працэсам атмасфэры спалоху, а таксама і пад уплывамі страшэннай дэмагогіі, якую з гэтага выпадку разьвілі перад перапісам 1925 году расейцы. Латышом гэта нічога не дало, калі не казаць аб тым, што, наадварот, умацаваўся рэакцыйны расейскі лягэр з вялікадзяржаўнымі настроямі, варожымі ня толькі да беларусаў, але і да інтэрасаў Латвіі. Калі і зара' міністар воража паставіцца да беларускае гімназіі, зачыніўшы яе 1-ю клясу, дык гэтакі неасьцярожны крок створыць уражаньне, аналёгічнае апісанаму вышэй уражаньню перад перапісам 1925 году, пад час працэсу. А гэта зноў дасьць магчымасьць іншым меншасьцям—умацавацца за кошт нацыянальна маласьвядомай і матар'яльна слабай беларускай меншасьці.

Выслухаўшы ўсё гэта міністар ставіць пытаньне рубам: „Вы жадаеце, каб усё было па стараму?“

Гр. П. Жэрдзі указвае на магчымасьць прызначаньня латыскага дырэктара.

Міністар зноў пытае: „Вам пажаданы дырэктар латыш? А вось г-н Езавітаў аб гэтым зусім нічога не гавора!“

Гр. К. Езавітаў бярэ слова і адказвае міністру, што супроць латыша - дырэктара ня можа быць вялікіх і прынцыповых спрэчак, бо ў беларускіх школах ужо бывалі кіраўнікі-латышы і беларусы супроць іх не пратэставалі. Справа ў тым, як такі дырэктар будзе трымаць сябе і працаваць у беларускай гімназіі.

Міністар пачынае мяцца на мейсцы, зразумеўшы, што гэтакімі крутымі пытаньнямі, ня ў броў, а ў вока, ён выклікае на шчы-

расьць і акрэсьленасьць ня толькі адных сяброў Рады, але павінен будзе зрабіць аканчальныя заявы і пастановы і са свайго боку, што, аднак, яму не было пажадана, аб чым ён і зазначыў з самага пачатку, адмовіўшыся даць канкрэтныя абяцаньні, ці пастановы. Каб ня даць нікага акрэсьленага адказу і не жадаючы йсьці на кампраміс, міністар пачынае зноў перафразоўваць гаворанае і пераходзе на агульныя тэмы: аб тым, што, з пункту гледжаньня ўраду, у Дзьвінску — неадпаведная атмасфэра для культываваньня там меньшасьцямі сваіх нацыянальных культур і настрояў; аб тым, што посьпех у працы дырэктара-латыша магчымы толькі пры ўмове цеснага супрацаўніцтва ўсіх вучыццалёў гімназіі; аб тым, што адмена пастановы аб ліквідацыі мажліва ў будучыне, пры новых матар'ялах, якія дасьць гэты навучальны год, а зара' трэба пагадзіцца з стаўшымся фактам. Далей міністар зазначае, што зара' аб якой-колечы масавай нацыянальнай справе зусім ня йдзе гутарка. Справа, нібы-та толькі, ў лёсе 20—25 вучняў. Усім гімназіям у будучыне, у якіх мала вучняў, пагражае ліквідацыя. Нарэшце міністар кажа, што ён зусім ня бачыць з боку беларусаў імкненьня да зьбліжэньня з латышамі, аб чым яму апавядалі сябры Рады, наадварот, пасля 13 год прыхільнага адношаньня латышоў да беларусаў — апошнія ўсё-ж-ткі бліжэй стаяць да расейцаў і палякаў, чым да латышоў. Аб гэтым абведчаць хвіляваньні сяброў Рады, што ў беларускі камплект пры латыскай гімназіі вучні-беларусы ня пойдучь, а пойдучь у расейскія і польскія гімназіі. — Справа працэнтных адлічэньняў і ахвяраў на немаможных вучняў гімназіі, ёсьць справа матар'яльнага і ідэёвага характару, і прымусіць латыскага дырэктара рабіць адлічэньні немагчыма. — „Для захаваньня беларускай гімназіі ў будучыне, неабходна здабыць сродкі ня толькі з дзяржаўных коштаў! — кажа міністар: — „А зара' — вырашайце! — Пра-тэст — рэч добрая, але стварэньне вучнёўскага кадру — таксама неабходна! Што так вышла — выбачайце: я не жадаў чапаць вашы нацыянальныя інтэрасы! — Прэстыж улады не дазваляе зара' адмяніць пастанову аб ліквідацыі I-е клясы. Вам трэба ўгаварыць бацькоў 20—25 вучняў, каб яны выбралі меньшае з зол, г. ё. — каб згадзіліся на камплект пры латыскай гімназіі!“ — заканчвае міністар.

У гэты момант у габінэт міністра зноў уваходзіць сэкратар міністра, гр. В. Вігант, які ужо раней заходзіў некалькі разоў з дакладам, і просіць міністра спыніць гутарку з сябрамі Рады Аддзелу, бо міністра ўжо доўгі час чакае нейкі дыплёмат, якісь пасол, ці консул, якому загадзьдзя была прызначана гэтая гадзіна прыйма. Міністар зноў адмахіваецца рукой, як і ў папярэднія разы. Але на гэты раз упарты сэкратар ўжо ня выходзіць з габінэту, а стаіць над каркам міністра прыслухоўваючыся да ходу гутаркі і ўсей сваёй істотай выяўляючы нецярплівасьць.

Бярэ слова сябра Рады Аддзелу С. Сахараў. Ён прапануе: 1) стварыць у Дзьвінску агульную Раду Дырэктараў сярэдніх школ для абгаварываньня розных пытаньняў і сапрацаўніцтва паміж школамі; 2) дырэктар латыскае гімназіі рабіў-бы нагляданьні пажаданыя гр. міністру; 3) камплект-жа пры пры латыскай гімназіі творыць кепскае псыхолёгічнае ўражаньне і таму трэба аднавіць I-е клясу Дзьвінскае беларускае гімназіі. Магчыма, што дырэктар-латыш

запраўды быў - бы зацікаўлены існаваньнем гімназіі, але сучасны часовы дырэктар Дзвінскай беларускай гімназіі, Фр. Обштэйн, зусім ня падыходзе для гэтае мэты, бо ён мае ўласную вялікую гімназію. Прамоўца просіць пакінуць гімназію самастойнай яшчэ на год для вышэйадзначаных нагляданьняў.

Міністар супакойвае Раду Аддзелу, што, па яго думцы, камплект І клясы праз год, пад уплывамі новых уражаньняў, мог-бы вольна аб'яднацца з іншымі клясамі Дзвінскае гімназіі ў адну незалежную гімназію.

Сябры Рады ня ведаюць як ставіцца да гэтае першае ўступкі і полуабяцанкі міністра. Ніхто не бярэ слова для яе ацэнкі і больш грунтоўнага высвятленьня, але ўва ўсіх зьяўляецца ўражаньне, што перагляд справы аб ліквідацыі І-е клясы ўжо стаўся магчымым.

Сябра Рады гр. С. Сахараў просіць міністра ўвесці выкладаньне беларускае мовы і беларусазнаўства ў школах Агульнага Дэпартаменту, дзе вучыцца вялікі процант беларусаў, але беларуская мова не выкладаецца. Між тым у гэтых школах, сярод беларускага жыхарства, латыскія вучыцялі размаўляюць з дзяцьмі і навучаньне вядуць у расейскай мове. Такім чынам латышы праводзяць далейшую русіфікацыю беларусаў.

Міністар вельмі зацікавіўся гэтай справай і абяцаў яе разгледзіць з кіраўніком Агульнага Дэпартаменту. „Як жа гэта здарылася?“ — пытае міністар: — „Відаць, беларусы ў гэтай справе былі мала актыўны!“

На гэтым паўтарагадзінная гутарка заканчваецца. Міністар падымаецца, пачынае сьняшацца, з ветлівай усмешкай на твары, паціскае руку ўсім сябром Рады і хутка пакідае габінэт, пераходзячы ў сумежны пакой.

Сябры Рады вяртаюцца ў габінэт кіраўніка Беларускага Аддзелу, дзе адбываецца працяг сходу, на якім прысутны ўжо і гр. Ул. Раткін.

Сябра Рады Ул. Раткін паведамляе аб настроях і апошніх падзеях у жыцьці гімназіі. Дакладчык кажа, што большасьць бацькоў вучняў гімназіі настроена бадзёра і пастанавіла напорыста дамагацца сваіх законах правоў. Так, у адказ на разасланую кіраўніком латыскае гімназіі, Фр. Општэйнам, прапазыцыю да бацькоў, каб дзяцей сваіх яны пасылалі ў асобны беларускі камплект пры латыскай гімназіі, — 14 бацькоў, у катэгарычнай форме ужо паведамілі, што ў камплект пры латыскай гімназіі яны сваіх дзяцей не напшюць, а дамагаюцца, каб была адноўлена І-я кляса беларускае гімназіі. За ўвесь час у камплект паступіла толькі адна просьба. Аднак, зачыненьне І-е клясы беларускай гімназіі пасьпела на частцы бацькоў адбіцца надта негатыўна: яны гэтак запуганы, што ня ведаюць: дзе ўжо і вучыць сваіх дзяцей, якія асталіся бяз роднай гімназіі; гэты бацькі, магчыма, зусім не пашлюць дзяцей вучыцца далей. Бяручы пад увагу жаданьні бацькоў вучняў, дакладчык прапануе войстра пратэставаць супроць зачыненьня гімназіі і ня йсьці ані на якія кампрамісы.

Кіраўнік Беларускага Аддзелу гр. Ул. Пігулеўскі таксама выказваецца, што верыць у шчырасць слоў гр. А. Кеняня, наконта аб'яднаньня ў будучыне камплекту, калі ён зара' створыцца,

у самастойную беларускую гімназію, — ня можна, бо зара' з кожным днём латыскія кіруючыя колы ўсё болей захопліваюцца шовіністычным духам. Магчыма з пэўнасьцьцю прадбачаць, што ў будучым навучальным годзе габінэт міністраў а ні ў якім разе ня згодзіцца на прылучэньне камплекту I-е клясы, калі ён створыцца пры латыскай гімназіі, да беларускай гімназіі і на адмену пастановы аб яе ліквідацыі. Таму лятуценьні гэтыя — дарэмныя, і іх трэба адкінуць, бо ня маюць пад сабой рэальных падвалінаў.

Сябра Рады гр. К. Езавітаў прапануе праэкт рэзалюцыі, якая аднагалосна прыймаецца ўсімі прысутнымі. Рэзалюцыю гэту ніжэй зьмяшчаемо цалком.

Рэзалюцыя Рады Беларускага Аддзелу у справе ліквідацыі I-е клясы Дзьвінскае Дзяржаўнае Беларускае гімназіі.

„21-га верасьня 1932 году Рада Беларускага Аддзелу пры Міністэрстве Асьветы, заслухаўшы:

1) даклад кіраўніка Беларускага Аддзелу, гр. Ул. Пігулеўскага, аб становішчы справы Дзьвінскае Беларускае Дзяржаўнае гімназіі, у якой, згодна пастановы міністра асьветы, зачынена I-я кляса і звольнены дырэктар гімназіі, гр. С. Сахараў, а заместа яго прызначаны часовым дырэктарам гр. Ф. Општэйн;

2) паведамленьне аб тым, што, заместа I-е клясы пры Дзьвінскай беларускай гімназіі, Міністэрства Асьветы праэктую адчыніць беларускую паралельную клясу пры Дзьвінскай Латыскай Дзяржаўнай гімназіі;

3) рэзалюцыі і пастановы ў гэтай справе Дзьвінскіх і Рыскіх беларускіх арганізацый, якія пратэстуюць супроць зачынення I-е клясы беларускай гімназіі і лічаць непрыемным для беларускае меньшасьці адчыненьне, заместа I-е клясы беларускае гімназіі, беларускага камплекту пры латыскай гімназіі, бо гэта парушае правы беларускае меньшасьці на існаваньне самастойнае беларускае гімназіі, а разам з тым зьяўляецца ня мэтай згодным і з боку пэдагогічнага;

4) асабістыя паясьненьня ў гэтай справе гр. Міністра Асьветы, які прапанаваў Радзе Беларускага Аддзелу дапамагчы яму ў справе арганізацыі I-е паралельнае клясы пры Дзьвінскай Дзяржаўнай Латыскай гімназіі, заместа зачыненае I клясы беларускае гімназіі; і ўсебакова разгледзіўшы стварыўшыся стан гімназіі ды абмяняўшыся ў гэтай справе думкамі, — у х в а л і л а:

1) прасіць грамадзяніна Міністра Асьветы адмяніць пастанову аб зачыненні I-е клясы Дзьвінскае Беларускае Дзяржаўнае гімназіі і аднавіць далейшую нармальную працу ў ёй;

2) прасіць гр. Міністра Асьветы абмяжавацца ў справе гімназіі толькі зьменамі ў яе кіраўніцтве, калі ён знаходзе гэтае кіраўніцтва неадпаведным;

3) дзеля таго, што гр. Міністар Асьветы ўказываў на патрэбу а с о б н а г а к а н т р о л ю над пастаноўкаю навучальнае і выхаваўчае справы ў гімназіі і свае крокі матываваў быўшымі, нібы-та, у гімназіі заганамі ў гэтым кірунку, Рада Беларускага Аддзелу, хаця-ж і ня лічыць, што ў гімназіі былі непарадкі, аднак, жадаючы даць магчымасьць высветліць справу поўнасьцьцю і жадаючы давесьці, што ў гімназіі нічога антыдзяржаўнага не праводзілася, — зга-

джаецца нават з тым, каб у гэтых мэтах у гімназію, пры аднаўленьні яе працы ў складзе ўсіх клясаў, быў прызначаны на пасаду дырэктара новы дырэктар, латыскае нацыянальнасьці, рэкамэндаваны Міністэрствам Асьветы, але абраны Школьнаю Радаю ў агульным парадку, на моцы закону“.

Па прыёме рэзалюцыі аб Дзьвінскай гімназіі Рада Аддзелу ў 15 гадзін дня абвешчае перарыў на адну гадзіну. Далейшы працяг сходу адбываўся ўжо, з 16 гадзін да 24 гадзін, на прыватнай кватэры кіраўніка Беларускага Аддзелу. Былі разгледжаны даклады кіраўніка Аддзелу, даклады з мейсц і бягучыя справы.

Кіраўнік Аддзелу гр. У. Пігулеўскі паведаміў аб зачыненні з беларускіх школ у Латгаліі: дзьвюх у Дзьвінскім павеце і адной ў Люцынскім. Рада ўхваліла даручыць абарону і ўладжаньне гэтых справы Дзьвінскаму Аддзелу Т-ва беларускіх вучыццалёў і былому дырэктару Дзьвінскай гімназіі С. Сахараву.

З далейшых пастановаў Рады Аддзелу трэба адзначыць гэтакія:

1) Ухвалена наладзіць ўлетку 1933 году каротка-тэрміновыя курсы пашыранага беларусазнаўства для вучыццалёў-беларусаў.

2) Знойдзена нажаданым стварыць для лепшае інфармацыі аб патрэбах паасобных школ і іх жыцьці, а таксама для дапамогі на рожных пытаньнях вучыццалём асобныя абсьледавальныя камісіі.

3) Даручана асобнай камісіі з гр. гр.: У. Пігулеўскага, П. Жэрдзі і Я. Кастылюка апрацаваньне пляну сеткі дадатковых вячэрніх школ. Гэтая-ж камісія павінна дабіцца і зацьверджаньня гэтай сеткі ўладай.

4) Даручана Беларускаму Аддзелу наладзіць „Тыдзень народнае асьветы“.

5) Ухвалена зьвярнуцца да Дзьвінскай Павятовай Управы з просьбай аб аднаўленьні працы зачыненай Вайцюлеўскай беларускай школы.

6) Ухвалена дамагацца адчыленьня пры Індраўскай латыскай пачатковай школе беларускага камплекту, бо ў гэтай школе вучыцца вялікі процант беларусаў.

7) Вынесены пратэст супроць незаконнага зачыленьня Люцынскай беларускай пачатковай школы.

8) Ухвалена дамагацца выдачы сталае вучыцельскае „арлісціб“-ы вучыцелю А. Барткевічу і прыняць крокі для абароны неправідлова звольненага з пасады інструктара Дзьвінскай беларускай гімназіі гр. У. Ціхамірава.

Калі ўдумацца ў сэнс усіх вышэйпералічаных пастановаў Рады Аддзелу, дык адразу кідаецца ў вочы, што ўсе яны носяць характар змаганьня за неправідлова адбіраемья, ці парушаныя правы культурнай аўтаноміі. Ясна адчуваецца, што беларускаму грамадзству Латвіі прыходзіцца зара' на кожным кроку бараніць сябе ад нечаканых удараў. І беларускае грамадства, стуючы на грунце меньшасьцёвага права і Латвійскае Констытуцыі, пачынае бараніцца ўсімі сіламі і спосабамі.

А. Р.

У 10-тыя угодкі Дзьвінск. Дзярж. Беларускае гімназіі.

Падгатоўчая кляса Дзьвінскае Беларускае Дзяржаўнае гімназіі ў 1922-23 навучальным годзе. У цэнтры стаіць клясавая настаўніца — П. В. Мядзёлка-Грыб, а зьлева боку на другой парце сядзіць дырэктар гімназіі — Я. І. Краскоўскі. Вучні, зьнятыя на гэтай фатаграфіі, ужо даўно скончылі ня толькі гімназію, але шмат хто з іх ужо скончыў і вышэйшую асьвету. Так, у першым радзе зьлева управа сядзіць: Язэп Клагіш, абсалвэнт унівэрсытэта Баторыя у Вільні і зара' вучыцель Рыскай беларускай гімназіі; Юлія Фельдман-Аляксандравіч, маладая кампазытарка, студэнтка Латвійскае Кансэрваторыі. На чацьвёртай парце зьлева ад П. В. Мядзёлка сядзіць Надзея Мікалаева (зара' Комізар), таланавітая сьпявачка, скончыўшая у гэтым годзе Латвійскую Кансэрваторыю; перад ёў на трэцяй парце сядзіць Ганна Ведарава здольная сьпявачка і артыстка Беларускага Народнага Тэатру у Рызе.

3-га сьнежана 1932 году зьяўляецца для нашае гімназіі юбілейнаю датаю: 10 год таму назад, 3 сьнежана 1922 году, пры ўрачыстай абстаноўцы адбылося афіцыйнае яе адчыненьне. Праўда, заняткі ў гімназіі фактычна пачаліся з 18 верасьня 1922 году, пры 78 вучнях, але толькі 3 сьнежана адбыўся ўрачысты акт адчыненьня. Праз два з паловай месяцы працы гімназія сумела ня толькі беларускай сямейцы, але і перад шырокай публікай Дзьвінску, якой шмат сабралася ў гэты дзень, паказаць свае вялікія дасягненьня за гэты кароткі тэрмін. Вельмі ўдачная пастаноўка п'есы Я. Купалы „Паўлінка“, пад рэжэсурай энэргійнае вучыцелькі П. В. Мядзёлка-Грыб, гучнае і прыгожае пяньне вучнёўскага хору, выканаўшага цэлы шэраг беларускіх песень, пад кіраўніцтвам той-жа гр. Мядзёлка-Грыб, і складаная фэарычная пастаноўка балета „Сон у купальскую ноч“ — усё гэта зрабіла моцнае ўражаньне на ўсіх прысутных. Зусім зразумела, што беларусы — і вучні, і бацькі, і вучыцялі — ў гэты вечар перажывалі асабліва незабываемыя, шчаслівыя хвіліны радасьці за сваю новую культурную пляцоўку. Адчуваўся вялікі ўздойм настрою.—Усе віталі адзін другога, як з вялікім сьвятам.

І вось ужо прайшло дзесяць год!

За гэты час гімназія, ня глядзячы на неспрыяючыя абставіны, прарабіла вялікую культурную працу. Ужо той факт, што яна выпусьціла з сваіх мураў больш 150 матурыстаў—маладых, сьведомых беларускіх інтэлігэнтаў, сьведчыць аб яе прадукцыйнай працы. Мы не кажамо ўжо аб тым, што наша гімназія для беларускага грамадства была цэнтральным пунктам у Дзьвінску, куды кожны вучы-

цель, кожны селянін і работнік мог заходзіць па раду і падтрымку; у будынку гімназіі адбываліся важнейшыя нарады і сходы беларускіх арганізацыяў, лекцыі, спектаклі і рэпрэзэнтацыйныя акты, навокал гімназіі гуртаваліся беларускія сілы.

Юлія Александровіч - Фэльдман, была выхаванка Дзвінскае Беларускае гімназіі, маладая таленавітая кампазытарка, праслухаўшая курс Латвійскае Кансэрваторыі па класу піаніно, а зара' перайшоўшая на курс кампазыцыі. Ю. Александровіч ужо напісала прыгожую оперу на лібрэто Яна Райніса „Rūt, vējini“ і шэраг сольных твораў на словы беларускіх пісьменьнікаў.

Усім вядома, пры якіх цяжкіх для яе абставінах пачаўся 1932-33 навучальны год. Зусім нечаканы шквал — ліквідацыя I-е класы, зьмена кіраўніцтва і г. д. — наляцеў на гімназію. Аднак, пры дружнай падтрымцы ўсяго беларускага грамадства, гімназія перажыла гэты бурны націск, і юбілейную дату 3-га сьнежаня спатыкае зара' пры больш-менш нармальных умовах працы.

Ці адзначыць яна якой-колічы ўрачыстасцяй гэтую дату?

Нам нават здаецца, што перажытае гімназіяй ў гэтым годзе зьявілася добрым урокам для ўсіх нас. Яно ўскалыхнула распаяннае наша вучыцельства, яно абудзіла наша грамадства і яно паказала нам як трэба быць заўсёды на варце сваіх інтэрасаў, асабліва ў сучасны момант. Мы ўжо многае згубілі за апошнія гады, дзякуючы сваёй інэртнасці, свайму мяшчанству, адсутнасці плянамернай, арганізаванай працы і ўнутрашнім сваркам. Таму васеньнія падзеі з гімназіяй павінны быць перасьцярогай для ўсяго беларускага грамадства на будучыню.

Нашаму найважнейшаму культурнаму асяродку — Дзвінскай Дзяржаўнай Беларускай гімназіі — пажадаем хутчэй залячыць нанесеныя ёй раны і заклікаем, каб кожны вучыцель і вучань яе зразумелі-б усю сваю адказнасць перад агульнай справай і сваёй творчай працай вялі-б гімназію к далейшаму росквіту і ўмацаваньню.

Таксама і ўсе выхаванцы гімназіі, кожны матурыст, дзе-б ён зара' ня быў і ў якім-бы становішчы не знаходзіўся, павінен успомніць сваю „alma mater“ у яе 10-тыя ўгодкі і павінен падтрымаць яе ня толькі маральна, але і матар'яльна.

Яшчэ ў мінулым годзе мы заклікалі матурыстаў гімназіі, каб яны залажылі сваё таварыства з мэтай сяброўскага аб'яднаньня і ідэавай сувязі паміж сабою, а таксама і з мэтай стварэньня грашовага фонду дзеля дапамогі гімназіі і яе незможным вучням. Шмат былых вучняў гімназіі ўжо займаюць добра аплачваемыя пасады. Калі-б кожны такі матурыст ах-

вяраваў хаця-б 1 лат у месяц на сваю „alma mater“, дык гэта была-б значная дапамога сучасным вучням у гэтыя крызісныя, цяжкія часы.

У складзе пэдагогічнай рады гімназіі зара' ёсьць трое выхаванцаў яе (У. Ю. Відаўскі, А. Н. Трубецкая-Грундульс і І. С. Карнавухаў) ды трое яе матурыстаў ёсьць сярод вучыццалёў Дзьвінскае беларускае аснаўное школы (А. М. Барткевіч, С. С. Карнавухава - Саўкант і М. П. Каспяровіч), — дык чаму-б гэтай шасьцёрцы ня ўзяць на сябе ініцыятыву стварэньня такога „Таварыства матурыстаў Дзьвінскае Беларускае гімназіі“? Яно было-б дужа актуальным і ўплывовым сярод нашых беларускіх арганізацыяў і было-б дружна падтрымана беларускім грамадствам, бяз роўніцы поглядаў.

Закладзіны гэткага Таварыства былі-б лепшым падарункам нашай Дзьвінскай беларускай гімназіі ў ейныя дзясятны ўгодкі!

Рыга, 3. XII. 1932.

С. Сахараў.

Ад Рэдакцыі. Цалком падзяляючы думку гр. С. П. Сахарава, заклікаем грамадзян матурыстаў выказацца ў гэтай справе.

Працоўная беларуская эміграцыя ў Заходняй Эўропе пачынае арганізоўвацца.

Дзясяткі тысяч безземельных беларускіх сялян на працягу некалькіх апошніх год былі вывезены, як танная рабочая сіла, з вёсак Заходняе Беларусі у Нямеччыну і, галоўным чынам, ва Францыю, дзе трапілі у жорсткую эксплёатацыю міжнародных капіталістаў. Беларусы кідалі на самыя цяжкія і небяспечныя працы: на меліорацыйныя працы у балотістых мясцовасьцях, на будову фартоў, на заводы штучнага шоўку, на зьбіраньне старых снарадаў у вакопах усясьветнае вайны і інш. Ня ведаючы французкае мовы, беларускія рабочыя ня мелі магчымасьці наладзіць цесны кантакт з французкімі рабочымі профсаюзамі, а спробы стварыць свае уласныя арганізацыі доўга не удаваліся. Аднак, нарэшці, беларускія рабочыя ва Францыі, у Парыжы, Ліоне і іншых раёнах, заклалі свае мясцовыя нацыянальныя арганізацыі і ўжо з 1931 г. пачалі імкнуцца да аб'яднаньня іх у агульны хаўрус, з цэнтрам у Парыжы. Крызіс і безработьце адмоўна адбіліся на гэтай самаарганізацыі, паасобныя арганізацыі былі недаўгавечнымі і частка іх развалілася, аднак дзе-якія гурткі і арганізацыі захаваліся дагэтуль, і зара' зноў шукаюць спосаб аб'яднаць сваю працу каля якога-колечы аднаго цэнтру. У канцы кастрычніку бягучага 1932 году высілкі гэтыя знайшлі сабе выхад у закладзінах асобнае беларускае эміграцыйнае газеты у Бэрліне, пад назовам „Барацьба“ („Der Kampf“). Адрас яе гэты: Redaktion „Der Kampf“, Berlin S 14, Schliessfach 14.

Бэрлінец.

Надзея Мікалаева-Комісар, былая выхаванка Дзьвінскае Беларускае гімназіі, таленавітая сьпявачка, скончыўшая у гэтым годзе Латвійскую Консэрваторыю. Г-ка Н. Мікалаева-Комісар выявіла сябе як здольная сьпявачка і артыстка яшчэ ў гімназіі, дзе яна працавала пад кіраўніцтвам П. Мядзёлкі, а затым прыймала удзел у працы Рыскага Белар. Тэатру.

Зборнік вершаў сялянскай беларускай поэтэсы Веры Вайцюлевіч.

У верасні месяцы у Рызе выйшаў першы невялічкі зборнічак вершаў сялянскай беларускай поэтэсы Веры Вайцюлевіч. Зборнічак выдрукаваны лацінкай, троху перакручанай на латыскі манер, і тытульны ліст і вокладка выглядае гэтак:

Vera Vaiķulēviča — Verši Dzejas. Rīgā 1932.

У зборніку, які мае 16 балонак, фармату 12 з палов. сантымэтраў на 17 сантымэтраў, зьмешчана усяго пяць вершаў („У дзень пахавання Яна Чакстэ“, „У дзень гадавіны сьмерці Яна Чакстэ“, „У дзень дзесяцігодзьдзя Латвіі“, „Яну Райнісу ў дзень сьмерці“ і „Навука“), але затое усе гэтыя вершы перакладзены нейкім латыскім паэтай на латыскую мову і гэтыя пераклады зьмешчаны у тым жа зборніку пасля беларускіх арыгіналаў.

Вера Вайцюлевіч вядома беларускаму грамадзтву у Латвіі ужо 5 год. Першы яе верш, пад назовам „Прысяга“, зьявіўся 19 студзеня 1927 году на шпальтах Рыскае беларускае газэты „Голас Беларуса“. Беларускае грамадства вельмі цёпла спаткала літэратурныя спробы гр. Веры Вайцюлевіч і у першую чаргу, паклапацілася аб тым, каб даць ей магчымасьць здабыць сабе асьвету. У гэтых мэах В. Вайцюлевіч з Прыдзруйшчыны была вынісана у Рыгу, залічана у Беларускаю Дадатковую вячэрнюю школу на Чырвонай Дзвіне, прыстроена у бурсе на жыцьцё і на платную працу ўдзень. Спадзяваліся, што яна, па атрыманьні пасьведчанья за курс аснаўной школы, зможа потым вучыцца у беларускай вячэрняй гімназіі, а па сканчэньні гімназіі пойдзе на беларускія вучыцельскія курсы, каб забясьпечыць сабе існаваньне у будучыне, бо спадзявацца на тое, каб пражыць толькі складаньнем вершаў ніводзін беларускі паэта да гэтага часу яшчэ ня меў магчымасьці. Аднак, гэтыя пляны і надзеі ня здзейсьніліся — гр. В. Вайцюлевіч кінула вучэньне і Рыгу, ня чуваць было і аб далейшых яе літэратурных спробах.

З'яўленьне зара зборніка вершаў В. Вайцюлевіч зьявілася для беларускага грамадства, у некаторай меры, неспадзяванкай. Адкладаючы разгляд вершаў з боку іх тэматыкі, формы і грамадзкага значанья да іншага разу, мы вітаємо самы факт выхаду новага зборніку беларускіх вершаў у Латвіі, хаця-ж ня можамо не адзначыць свайго жалю з таго поваду, што зборнік быў выпушчаны насцьпех і зусім неахайна з боку граматычнага, бо гэта дужа паменьшае карысьць гэтага выдацьня.

Бібліофіл.

З жыцьця Заходняе Беларусі пад Польшчай.

Абмен палітычнымі зняволенымі паміж Польшай і СССР адбыўся 15 верасня. Выменяна 40 палітычных вязняў, у ліку якіх Польшча пераправіла у СССР гэтых 8 беларускіх дзеячоў з Заходняй Беларусі: Валашына Паўлу, былога пасла польскага сойму і аднаго з арганізатараў „Беларускае Грамады“, якога польскі урад пратрымаў у катаржнай турме аж пяць з паловай год; Дварчаніна Ігната, былога пасла польскага сойму і аўтара „Хрэстаматы Беларускае літэратуры“, які быў засуджаны на 8 год катаргі і ужо адседзіў 3 гады; Гаўрыліка, Валынца і Крыньчыка, былых паслоў польскага сойму, арганізатараў беларускага клюбу „Змаганьне“, якія былі арыштаваны і засуджаны разам з І. Дварчанінам на 8 год катаргі, бяз папярэдняе выдачы соймам, і таксама адседзілі ужо па 3 гады, студэнта-беларуса Ів. Бабровіча, С. Клінцэвіча і М. Перавалоцкага.

Суд над Браніславам Тарашкевічам, аўтарам беларускае школьнае граматыкі і былым паслом польскага сойму адбыўся 28-га лістападу у Вільні. На гэты дзень гр. Б. Тарашкевіч, якога перад тым трымалі у цёмнай адзіночнай камеры Горадзенскае турмы, быў перавезены у Віленскую турму „Лукішкі“. Б. Тарашкевіча увесь час трымалі, як падае беларуская замежная прэса, у барбарскіх умовах: ад вільгаці і холаду усё цела яго пакрыта скуламі, яму не давалі ні пісаць, ні чытаць. Пастановай польскага суду 28 лістападу Б. Тарашкевіч засуджаны аж на 8 год катаргі. Беларускае грамадства павінна рашуча пратэставаць супроць гэтага здзеку над вядомым беларускім дзеячом і вучоным, усё сваё жыцьцё аддаўшым нацыянальна-сацыяльнаму адраджэньню працоўнага беларускага народу.

Новы беларускі пасольскі клуб у сучасным сойме польскім заклаў пасол Шыманоўскі з групай яшчэ нейкіх, зусім беларускаму грамадзтву дагэтуль неведомых паслоў сойму, што прайшлі па польскаму спіску „Влок супрацоўніцтва з Урадам“. Гэты штучны „беларускі“ клуб павінен, відаць, на думку польскага ураду, замяніць тых запраўдных паслоў і прадстаў-

нікоў беларускага народу, што паарыштаваны, пазасуджаны на катаргу ды павыкіданы з Заходняй Беларусі польскімі уладамі. Гэты клуб будзе выдаваць газэту на беларускай мове і зьбіраецца захапіць кіраваньне беларускім палітычным жыцьцём у Заходняй Беларусі у свае рукі. Але можна сказаць наперад, што гэта яму ня ўдасца, бо беларускі народ ужо настолькі палітычна узрос і усьведаміўся, што не дасца польскім стаўленікам і наймітам у кіраваньне і абаламучваньне.

Таварыства Беларускае Школы у Заходняй Беларусі, ня глядзячы на штодзённыя наскокі польскіх акупацыйных уладаў, напружана вядзе сваю працу і заместа закрытых аддзелаў і гурткоў адчыняе новыя аддзелы і закладае новыя гурткі па вёсках. За 10 год існаваньня Т-ва яно заснавала больш 500 гурткоў, заляжыла 200 бібліатэк-чытальняў і 100 народных дамоў. За гэты-ж час сябрамі Т-ва складзена некалькі дзесяткаў тысяч дэкларацыў з дамаганьнямі аб адчыненні беларускіх школ, аднак польскія ўлады адчынілі было усяго 65 урадовых беларускіх і так званых утравістычных школ (у якіх выкладаньне ідзе на беларускай і польскай мове). З 1928 году польская ўлада павяла сыстэматычнае змаганьне з Т-вам: было адразу зачынена балей 100 гурткоў, затым зачынялі партыямі па 10—20—30 гурткоў. Гэтак і ў гэтым годзе зачынена: 31 гурток у Стаўпецкім павеце, 2 — у Баранавіцкім, 26 — у Новаградзкім і 27 — у Слоніцкім. Аднак, спыніць стыхійны беларускі сацыяльна-культурны рух польскія акупанты ужо ня здолеюць. Заместа зачыненых гурткоў паўстаюць новыя, а як яны працуюць можна сабе мець уяўленьне з віжэйшымешчаных кароткіх інфармацый аб працы гурткоў у розных паасобных паведах:

Гурткоў Т-ва Беларускае Школы у Косаўскім павеце налічваецца 25; з іх 22 гурткі маюць свае бібліатэкі-чытальні. За 1931 год гэтыя гурткі зладзілі 44 спэтаклі з вечарынамі, даход ад якіх даў 1.120 злотых. За тры першыя месяцы 1932 году гэтыя гурткі зладзілі 25 спэтакляў, з даходам у 410 злотых.

У Стаўпецкім павеце, дзе у гэтым годзе зачынены 31 гурток, кожны гурток ладзіў па 10—15 пастановак у год, часта выяжджаючы у суседнія мясцовасьці. Так Вяліка-Жухавіцкі гурток за час сваёй працы зладзіў 40 спэтакляў і 15 канцэртаў; Стара-Сьвержанскі гурток меў добры беларускі хор, які выяжджаў у суседнія вёскі, а у Стаўпцах узяў на конкурсе хораў 2-ю нагароду; у шэрагу гурткоў адбываліся рэфэраты з гісторыі, географіі, прыродазнаўства і беларускае літэратуры.

У Беластоцкім павеце найлепш працуе Гарадоцкі гурток, які мае свой сталы беларускі тэатр і ладзіць пастаноўкі рэгулярна што два тыдні; пры Пяшчанскім гуртку адчынены вячэрнія курсы для дарослых.

У Ваўкавыскім павеце найбольш энэргійна працуе Ельчаўскі гурток, на спэтаклі якога зьбіраецца у Народны Дом столькі народу, што артыстам прыходзіцца у адзін вечар паўтараваць двойчы, каб даць магчымасьць усім жадаючым паглядзець п'есу.

У Пружанскім павеце трэба адзначыць працу Шэнеўскага гуртка, які мае настолькі добрую трупу, што ня толькі выяжджае у суседнія вёскі, але ставіць спэтаклі і у горадзе Пружанах, дзе заўсёды мае добры маральны і матэрыяльны посьпех.

Вялікі уплыў Т-ва Беларускае Школы мае на усё жыцьцё беларускага сялянства і моладзі. Там, дзе раней на вясельлі гаспадара выпівалася сотня бутэляк гарэлкі, зара' пад уплывамі гурткоў Т-ва абыходзіцца ўжо заледзьве 3-мя бутэлякамі. Калі раней да закладзінаў гурткоў у шмат якіх вёсках моладзь пры спатканьні сватоў ставіла „рагаткі“ і брала выкуп гарэлкаю, а пасья гэтага спраўляла дзікае п'янства, то зара', пасья закладзінаў гуртка, для такога-ж спатканьня моладзь будзе зялёныя аркі-вароты, ставіць сталы накрытыя белымі кілімамі і вітае маладых хлебам-солью. За такое прыгожае спатканьне дружна маладых звычайна дае шчодрыя ахвяры на культурную працу, найчасцей на заляжэньне бібліатэкі-чытальні („Інфармацыйны Бюлетэнь Т-ва Беларускае Школы“, 6. VII. 1932).

Сялянства усімі сіламі падтрымоувае гурткі Т-ва Беларускае Школы, ахвяруючы на падтрыманьне іх і грошы і сваю працу. Так, у вёсцы Сенькавічы сяляне у адзін дзень выставілі 60 фурманак і 300 рабочых для пабудовы Сенькаўскім гуртком уласнага Народнага Дому; у вёсцы Харашчыцы з ліку 130 гаспадароў толькі 4 асобы адмовіліся даць ахвяры на закладзіны бібліатэкі. Усе гэтыя найбольш яскравыя прыклады даводзяць, як глыбока у народнае сэрца і разуменьне увайшоў беларускі адраджэньчы рух. Гэта сьведомасьць, што толькі мы самі можамо сабе дапамагчы — вызваліць беларускі працоўны народ з путаў сацыяльнае і нацыянальнае няволі! А. Зьдзіўскі.

Ці літоўцы ужо адмаўляюцца ад Вільні?

У чарговым нумару 34 (108)-ым часопісу „Mūsu Vilnius“, ад 10-га сьнежня, зьмешчаны дужа сымптоматычны артыкул вядомага літоўскага публіцысты V u g a n d a s-а пад назовам—„Ці ня час нам перагледзіць свой погляд на Вільню?“ Артыкул гэты дужа падобны на пробны шар, якім аўтар хоча падрыхтаваць літоўскую грамадскую думку да адмовы ад далейшых прэтэнзій на Вільню.

Гр. Выгандас — сябра „Т-ва Вызваленьня Вільні“ і дужа ўплывовы палітычны дзеяч. У памянёным сваім артыкуле ён гавора аб тым, што працэс палёнізацыі Віленшчыны дужа шпарка пасоўваецца наперад, што Літва і так мае даволі клопату з Клайпэдай, дзе ніяк ня можа перамагчы нямецкіх уплываў, і ставіць пытаньне рубам: „Што мы будзем рабіць з апалячанай Вільняй, калі мы здабудзем яе сябе?“

Далей, каб хоць троху супакоіць пратэсты літоўскага грамадства, якія ён прадбачае, гр. Выгандас пачынае даводзіць, што і больш мацнейшыя дзяржавы, як напрыклад Францыя, павінны былі часамі ісьці на кампрамісы. Так французы адмовіліся былі ад Эльзас-Лётарынгіі, але потым з гонарам зьвярнулі яе назад.

У літоўскай прэсе артыкул выклікаў цэлую буру, і Выгандас змушаны быў зьмясьціць адкрыты ліст, у якім казаў, што артыкул яшчэ ня скончаны і што ад Вільні ён ані ня думае адмаўляцца. Але трэба думаць, што ідэя аб адмове ад Вільні і Горадзеншчыны, на якую імперыялістычна настроеная частка літоўскага грамадства таксама мела адвагу прэтэндаваць, у апошнія часы пусьціла ўжо глыбокія карані сярод значнае часткі літоўскае ўладуючае буржуазіі.

Прычыны гэтага „пералому“ у думках ня толькі тыя, аб якіх гавора ў сваім артыкуле гр. Выгандас, але яшчэ і гэтакія: 1) за апошнія гады выявілася, што лічба літвіноў у Заходняй Беларусі дужа малая; згодна апошняму польскаму перапісу, што адбыўся 9 сьнежня 1931 году, літвіноў зарэгістравана ўсяго 80.000 чалавек; як-бы ні ставіцца да гэтага перапісу, усё-ж-ткі лічба гэтая — катастрафічна малая; 2) літоўская ўладуючая буржуазія ўжо добра і зусім назаўсёды абжылася і разьмясьцілася ў Коўне, пабудавалі сабе тутакі шмат багатых паляцаў, камяніц, дач і віллаў, як у самай Коўне, так і ў бліжэйшых ваколіцах пад самай Коўнай; 3) усяго пабудаванага зара' не перацягнеш у Вільню; а калі сталіца Літвы і ўрад пераедзе ў Вільню, а Коўня зноў зробіцца правінцыйным месцам, дык некаму будзе жыць у гэтых камяніцах, і маладая літоўская буржуазія панясе вялікія страты; 4) дужа многія з літоўскіх дзеячоў надта незадаволены шматгадовым разрывам з Польшчай і імкнуцца за ўсякую цану „наладзіць адносіны“, думаючы гэтым умацаваць сваё ўласнае становішча і пазыцыі сваёй клясы; 5) добрыя „прыяцелі“ з Захаду таксама падштурхоўваюць Літву да паразуменьня з Польшчай, бо ангельскія капіталісты, якім польскі акупацыйны ўрад прадаў на зьнішчэньне беларускія лясы Белавескае Пушчы, дужа зацікаўлены ў хутчэйшым літоўска-польскім паразуменьні, каб пасля яго арганізаваць сплаў беларускага лесу па Нёману; 6) самі літоўскія палітыкі дужа баяцца, каб Нямецчына і Польшча не памірыліся і, часам, не пасябравалі за кошт Літвы.

Гэткія аб'ектыўныя абставіны сучасных пробных шароў гр. Выгандаса. — Як жа нам, беларусам, ставіцца да гэтых новых плыняў і настрояў у літоўскай політыцы? Ці ня ўнясуць яны якіх-колечы новых нотаў і новых нечаканак у беларуска-літоўскія ўзаемаадносіны? Ці не выкліча гэта і ў беларускім грамадстве якіх-колечы „пераломаў“ і „рэвізыі поглядаў?“ — Аб гэтым пагутарым тады, як пачытаем абяцаны Выгандасам канец ягонага артыкулу.

К. Адраджэнец.

Беларускае жыццё у Літве.

Арганізацыя Беларускага Народнага Тэатру. Вынікі шэрагу пастановак драматычных дружна Беларускага Культурна-Асьветнага Т-ва у Коўне і у правінцыі выявілі, што у беларусаў у Літве ёсьць даволі артыстычных сіл, з якімі можна арганізаваць сталы Беларускі Народны Тэатр. Праўленьне Беларускага Культурна-Асьветнага Т-ва занялося гэтай справай, і зара' думка аб сталым Беларускім Народным Тэатру ў Літве ужо сталася фактам: 5-га і 6-га лістападу у памешканьні кіно-тэатру „Odeon“ на Лайсвэс аллее 49, пад кіраўніцтвам гр. А. Матача і гр. А. Матачовай, адбыліся два першыя спэтаклі, з удзелам беларускага хору, які залажыўся і ў Коўне. Першыя дзьве пастаноўкі выклікалі да сябе агульнае зацікаўленьне ня толькі сярод беларусаў, але і у літоўскіх і іншых грамадзкіх колах Коўны. Вынікі пастановак з боку маральнага і матар'яльнага — зусім задавальняючыя. Прэса хваліць і кіраўнікоў - арганізатараў, і артыстаў, і хор. Заля была перапоўнена і дала добры збор.

Беларускі Народны Унівэрсытэт у Літве. Загадам міністра асьветы ад 16 сьнежня Беларускаму Культурна-Асьветнаму Т-ву дазволена заклацьці Беларускі Народны Унівэрсытэт у Коўне, які будзе мець аддзелы і ў правінцыі. Народны Унівэрсытэт будзе зьмяшчацца у будынку „Беларускае Хаткі“ на вуліцы Крашэўскага 34. У 1932-33 навучальным годзе у праграму народнага Унівэрсытэту увойдуць галоўным чынам прадметы беларусаведы: гісторыя беларускае літаратуры, гісторыя беларускага адраджэньчага руху, гісторыя беларускага мастацтва, сыстэматычны курс гісторыі і географіі Беларусі ды беларуская мова.

Беларускі радые - канцэрт з поваду 50-цігодзьдзя Якуба Коласа адбыўся у сярэдзіне лістападу. У праграме быў рэфэрат аб Якубе Коласу, дэкламацыя ягоных твораў і сьпевы солістаў. Гэткі-ж канцэрт з поваду 50-тых угодкаў Янкі Купалы адбыўся у чэрвені месяцы.

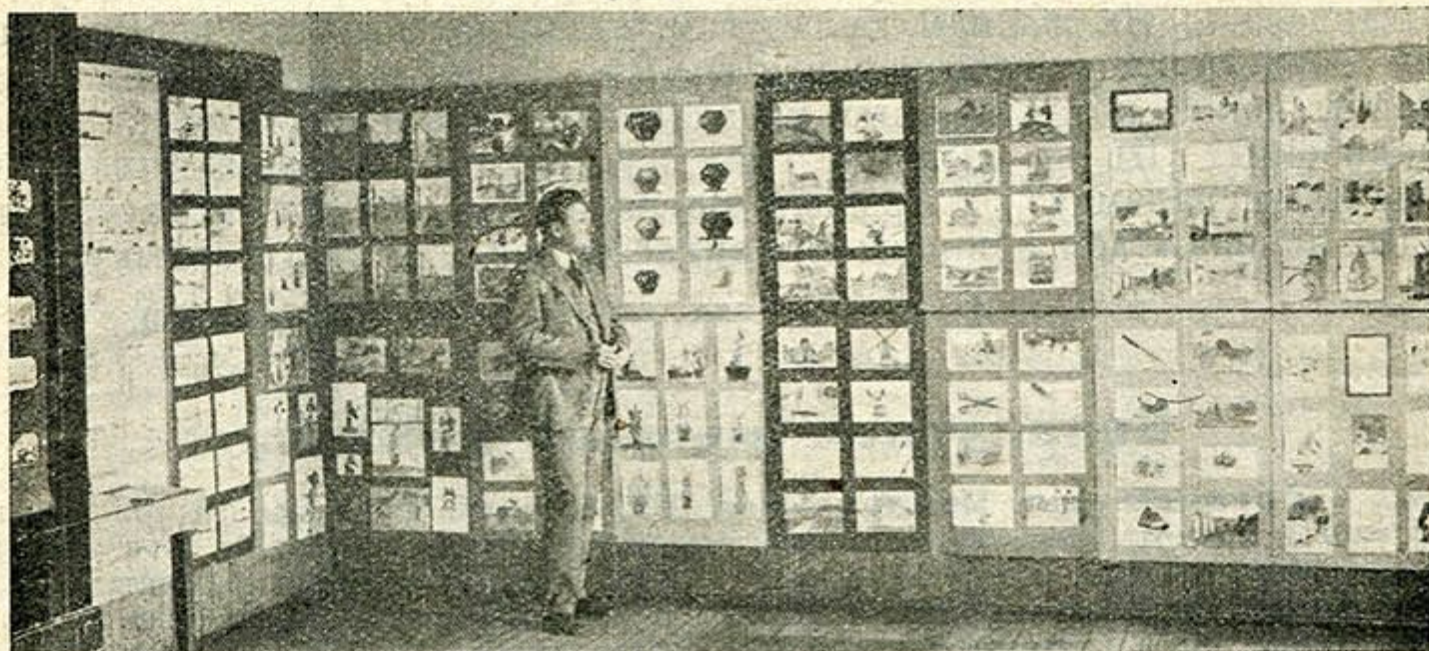
Беларускі Аддзел пры кнігарні „Кнуга“ адчыніўся у Коўне на аллее Волі (Laisves aleja 26). Праз гэту кнігарню можна даставаць усялякія беларускія кнігі. Пры кнігарне закладаецца зара' сталая беларуская бібліатэка.

Памер былы міністар Беларускіх спраў у Літве, гр. Д. Сямашка, і у канцы лістападу месяца з вялікім гонарам быў пахаваны літоўскімі афіцыйнымі коламі ў Коўне. На пасаду міністра Беларускіх спраў Д. Сямашка быў прызначаны літоўскім урадам бяз згоды і паразуменьня з беларускім грамадствам, а таму беларусы Літвы гэтага „свайго“ міністра байкатавалі і дабіваліся ягонае дэмісыі. Пасьля выхаду у адстаўку, апошнія 7-8 год, гр. Д. Сямашка ніякага удзелу у беларускім грамадзкім жыццё не прыймаў і ня быў прыняты ні у воднай беларускай арганізацыі. Не ўзялі ніякага афіцыйнага удзелу беларускія арганізацыі і у яго пахаваньні.

Беларуская лекцыя-канцэрт у мястэчку Жосьлях Троцкага павету адбылася 13 лістападу. Беларускі Народны Тэатр, вандруючы зара' на Літве, паставіў тутакж камэдыю Л. Радзевіча — „Зьбянтэжаны Саўка“ і арганізаваў канцэрт Беларускага Народнага Хору, які выканаў каля 20 беларускіх народных сьпеваў. Пасьля канцэрту адбылася лекцыя на тэму — „Беларусазнаўства і літоўска-беларускае яднаньне“. Канцэрт-лекцыя прайшла з вялікім посьпехам.

Беларускі Кангрэс у Літве склікае ў студзені месяцы Беларускае Культурна-Асьветнае Т-ва. Кангрэс мае высветліць шэраг актуальных для беларускае мейшасьці пытанняў. Зара' ідзе энэргійная падрыхтоўчая праца па арганізацыі Кангрэсу.

К. Ез.

Выстаўка вучнёўскіх твораў у 1-й Рыскай Беларускай мяст. аснаўной школе. Каля вучнёўскіх малюнкаў стаіць вучыцель маляваньня і беларускае мовы у гэтай школе — гр. К. Езавітаў.

Хроніка беларускага жыцця у Латвіі.

Выстаўка вучнёўскіх твораў у 1-й Рыскай беларускай аснаўной школе адчыняецца 26-га сьнежня у памешканьні школы на Вялікай Маскоўскай вуліцы 173. На выстаўцы будуць выстаўлены працы вучняў школы па маляваньню, вышываньню, вязаньню, дрэваапрацоўцы і па зьбіраньню прыродазнаўчых калекцый, праведзеных увясну, улетку і увосені 1932 году. Адведаць выстаўку можна безграшова. С. С.

Сьвятнаваньне 50-ых угоднаў Уладыслава Галубка і 80-ых угоднаў Беларускага Тэатру ладзіць 30 сьнежня Рыжская беларуская прыватная гімназія „Т-ва беларускіх вучыцеляў у Латвіі“. У зале гімназіі на Вялікай Маскоўскай вуліцы 173 адбудзецца з гэтага поваду урачысты акт і будзе адчытана гр. К. Езавітавым лекцыя на тэму: „Беларускі Тэатр і Уладыслаў Галубок“. Усё беларускае грамадства г. Рыгі запрашаецца ушанаваць юбіляраў сваёй прысутнасьцю.

Дырэктар гімназіі — А. Родзька.

Беларускае Навукова-Крэдазнаўчае Т-ва прыступіла да друку намечаных на 1932 год выданьняў. У першую чаргу выдрукаваны асобнай брашурай статут Т-ва на беларускай мове. Зара' здадзена у друк праца гр. Б. Брэжго „Ахова помнікаў старажытнасьці на Віцебшчыне“, першы аркуш якой ужо надрукаваны. Далей пойдзе праца гр. М. Варшыніна, „Продкі беларусаў і славянства“, якая атрымана у лістападзе з Прагі і зара' падрыхтоўваецца да друку.

Б. Н.-К. Т-ва.

Оперу „На Полацкім Замчышчы“ напісаў кампазытар гр. Галкоўскі на тэкет інсэніроўкі гр. Вольгі Сахаравай. Ноты хутка будуць атрыманы у Латвіі, і тады магчыма будзе паставіць гэтую рэч у Рызе. Б. В.

Вечар памяці Яна Райніса адбыўся у пядзелю 18 сьнежня на Чырвонай Дзвіне у зале Рыскае Беларускае вярэняе школы для дарослых на Сыманоўскай вуліцы 14-16. Вечар наладжаны быў Т-вам Беларускага Тэатру: Прысутных было шмат. Вечар адчыніў сакратар Т-ва гр. У. Гусарэвіч, затым рэфэрат на тэму: „Ян Райніс, як паэта і грамадзкі дзеяч“ адчытаў гр. К. Езавітаў. Пасьля рэфэрату адбыўся канцэрт, у якім бралі удзел: беларуская сьпявачка Ганна Бедарава, латыскі сьпявак гр. Акмэнькаліне і вольная мастачка гр. Вольга Бароўска-Пігулеўская. Т. Б. Т.

Елкі у Рыскіх беларускіх школах адбудуцца у гэтыя дні: у 2-й беларускай аснаўной школе на Чырвонай Дзвіне — 25 сьнежня; у 1-й беларускай аснаўной школе на Латгальскім (Маскоўскім) Фарштаце — 26 сьнежня; у Рыскай беларускай прыватнай гімназіі — 30 сьнежня; у прыватнай беларускай аснаўной школе у Торэнзбэргу — 8 студзеня. Запрашаюцца бацькі і вучні гэтых школ. Г. Н.

Беларускае сельска-гаспадарчае Т-ва „Араты“ змушана было у гэтым годзе склікаць у Дзвінеку два агульных справаздачных сходы, бо, у зьвязку з апозыцыяй суц-

роць Цэнтральнага Праўленьня, якая паўстала на першым сходзе, выбары Цэнтральнага Праўленьня не змаглі адбыцца. 27-га лістападу адбыўся другі агульны сход Т-ва, на якім абрана Цэнтральнае Праўленьне у гэтакім складзе: старшыня — П. Жэрдзі (стала жыве у Рызе), намесьнік старшыні — кс. А. Гайлевіч (жыве у Індры), скарбнік — У. Фёдараў (Дзьвінск), сакратар — Ул. Раткін (Дзьвінск), сябра Праўленьня — Данат Эварт (з Ізабеліншчыны - Скайстаўшчыны). У Рэвізыйную Камісію абраны: Цынгель, Саран і Цішкевіч. Тое, што сябры Цэнтральнага Праўленьня і Рэвізыйнае Ка-

місіі параскіданы па разных вёсках і гарадох, мала будзе спрыяць прадукцыйнасьці у працы гэтага вельмі важнага для беларускае меньшасьці Т-ва, бо сход Цэнтральнага Праўленьня ня змогуць адбывацца нармальна. Магчыма, што будучь і розныя лішнія выдаткі на аплату раз'ездаў сяброў Праўленьня. Дзеля таго, што у нашым штомесячніку па незалежных ад нас прычынах, да гэтага часу не было вычэрпываючых вестак аб працы гэтага Т-ва, запрашаемо сяброў з правінцыі надсылаць нам матар'ялы аб працы аддзелаў Т-ва. **К. Б.**

5 год працы Дзьвінскага Аддзелу Т-ва Беларускага Тэатру.

Улетку 1927 году група беларускіх дзеячоў залажыла у Рызе Т-ва Беларускага Тэатру у Латвіі, а ўжо увосені, 22 кастрычніка, быў адчынены у Дзьвінску Аддзел. Пяць гадоў тэрмін ня дужа даўгі і трэба адзначыць, што за пяць гадоў працы у гэтай галіне у Латвіі Беларускі Тэатр не зусім яшчэ узмацнеў, як гэта належала-б (прычын да гэтага было шмат), але з кожнай пастаноўкай Тэатр заваёвывае да сябе усё больш і больш сымпатыі у грамадзстве.

Трэба зараз адзначыць, што тыя цяжкія матар'яльныя умовы, у якіх прышлося працаваць пяць гадоў Дзьвінскаму Аддзелу, не далі яму магчымасьці поўнага росквіту. Тыя малыя субсыды, якія асыгновываліся Урадам, далёка не адпавядалі патрэбам тэатру, ды апрача таго атрыманыя субсыды, на наш пагляд, не правідлова распрадыляліся самім тэатрам. Так, Дзьвінскі Аддзел Т-ва з агульнага ліку урадовай субсыды у 3600 лат. у апошнім сэзоне атрымаў усяго—250 лат., гэта знача—15-ю частку урадовай субсыды. Тое самае было і у мінулыя сэзоны. Дзьвінскі Аддзел Т-ва сваячасова пратэставаў супроць гэткага зьявішча, даказваючы, што Цэнтральнае Праўленьне Т-ва Беларускага Тэатру мала зварачвае увагі на Дзьвінскі Аддзел, а разам з тым і на Дзьвінскі, Ілукштанскі і Люцынскі паветы, што Дзьвінскаму Аддзелу лягчэй выехаць з пастаноўкамі у гэтыя паветы, як сумежныя, што Дзьвінск, як асяродак, як цэнтр беларускае справы, патрэбна ўзмацняць, але на усе гэты пратэсты не было зьвернута увагі, нават не адказана на паперы.

Дзьвінскі Аддзел з гэю малаю субсыдыяй зразумела ня змог шырока наладзіць пастаноўкі на вёсцы, але у гэтым сэзоне ён усё-ж-ткі наладзіў 12 пастановак: 9 пастановак з ахвярнай мэтай—на карысьць немаможных вучняў, 1 пастаноўку—скавутам і 2 пастаноўкі—Дзьвінскага Беларускага Народнага Тэатру. Ахвярныя пастаноўкі адбыліся у гэтакім парадку:

2 пастаноўкі для Дзьвінскага дзіцячага саду. Пастаўлена было: „Дзядзька Якуб“ і „Жаніметва па радыё“. Чысты прыбытак—190 лат. 2 пастаноўкі для Беларускай гімназіі. Пастаўлена было: „На Антокалі“ і „Заручаны Паўлінкі“. Чысты прыбытак — 201 лат. 2 пастаноўкі для Дзьвінскай беларускай пачатковай школы. Пастаўлена было: „Пашыліся у дурні“ і „Як яны жаніліся“. Чысты прыбытак — 32 латы. 2 пастаноўкі на Тыдні Прасьветы. Пастаўлена было: „Дзядзька Якуб“ і „Суд“. 2 пастаноўкі для Хаўрусу чыгуначнікаў. Пастаўлена было: „На Полацкім Замчышчы“ і „Каін і Абель“. Дзьвінскаму Народнаму Тэатру выплочана было 100 латаў. Глядзельнікаў гэтых пастановак быў поўны чыгуначны тэатр. 1 пастаноўка для скавутскага патранату на інтэрнацыянальнай вечарыне у чыгуначным тэатру. Пастаўлены быў пралёг з п'есы „Здрада“, з асабістымі дабаўкамі. Пастаноўка прайшла з надзвычайным падоймам і была найлепшай пастаноўкай. Дзьвінская прэса аб гэтым умаўчала. 1 пастаноўка у Ілукштанскім павеце, у Сьвентэне. Ставілася п'еса — „Зьбянтэжаны Саўка“ і дэклімацыя „Тарас на Парнасе“. Вечарына прыбытку не дала, бо было шмат выдаткаў.

Зара Дзьвінскі Аддзел рыхтуецца да пяцігадовага юбілею. Для пастаноўкі намечана п'еса „Здрада“ у тэатры чыгуначнікаў. Для гэтага патрэбна 100 латаў на папярэднія выдаткі: задатак за памешканьне—70 латаў ды на друк афішаў і запрашаньняў — 30 латаў. А грошы у нас няма. Атрымана паведамленьне ад Цэнтральнага Праўленьня, што Дзьвінскаму Аддзелу надышле апошнюю субсыдыю у памеры усяго—50 лат., і выключна для пастановак на вёсцы.

Ул. Ціхаміраў.

3и/970112(050)

80000002362744

Выпісвайце беларускую
штомесячную газэту

«БАРА»

Газэта прысьвечана беларускаму нацыянальна-вызваленчаму руху. Выходзе у Бэрліне раз у месяц. Кошт — 10 фэнігаў. Выпісваць па адрасу:

Hans Winkler, Berlin S 14, Schliessfach 16.

Таварыства Беларускае Школы выпускае

„НАШ БЮЛЕТЭНЬ“,

які асвятляе працу гэтага Т-ва у Заходняй Беларусі. Кошт асобнага нумару — 20 грошэй. Выпісваць па адрасу: Wilno, ul. Kiewska 4, m. 24.

Прыймаецца падпіска на штомесячнік

„САМАПОМАЧ“,

беларускую кааператыўна-гаспадарчую часопісь. Выходзе раз у месяц у Вільні. Адрас: Рэдакцыя „Самаромач“, Wilnia, Polackaja wul. 4, m. 10.

Каштуе: на год — 3 злоты, на 3 месяцы — 1 злоты.

Прыймаецца падпіска на тыднёвую газэту

„BIELARUSKAJA KRYNICA“

палітычную, грамадскую і літаратурную газэту, якая выходзе грамадскай і лацінскай раз у тыдзень. Кошт падпіскі: на год — 4 злоты, на 3 месяцы — 1 злот. Падпісныя грошы высылаць па адрасу:

Redakcija „Bielaruskaja Krynica“, Wilnia, Ludwisarskaja wul. 1, m. 19.

У Люцыне ў цэнтры гораду, на высокім прыгожым мейсцы,
**прадаецца двухпавярховы будынак
і вялікі кавалак зямлі з старым садам,**

які выходзе на 4 вуліцы і займае плошчу ў 6½ гектараў. Магчыма адкупіць ня толькі ўсю маёмасьць адразу, але і права на паасобныя ідэальныя часткі яе ад паасобных спадкаберцаў. Аб варунках пакупцы і стане маёмасьці больш падрабязныя весткі можна атрымаць у Рэдакцыі штомесячніка „Беларуская Школа ў Латвіі“: Рыга, Ільінская вул., 20, кв. 25, а таксама па тэлефону № 2-9-9-2-2. Паштовы адрас: Rīgā, Elija ielā, 20, dz. 25, „Bielaruskaja Škola u Latviji“. Упаўнаважан. маёмасьці ў Люцыне.

Адказны Рэдактар — К. Езавітаў.

Выдавец — Беларускае Выдавецтва

Друкарня Г. Іге, Рыга, Стары Горад, Vecpilsētā, 8. Тэлефон 34212.